

[Jørgen Gram.]

regnet med: Der er ingen overraskende Omvæltninger.

Det havde i og for sig kunnet tænkes, at Besættelsesmagtens Tilstedeværelse i et Grænseomraade sammen med den tyske Hærs Resultater og Krigens Begivenheder kunde have hidført en større eller mindre national Forskydning eller bragt Lidenskaberne i Kog. Begge Dele vilde have været beklageligt, ligegyldigt fra hvilken Side man betragter det. Men det er heller ikke sket.

Betragter vi Foreteelserne i det tyske Mindretal, da maa man sige, at et betragteligt Antal vaabenføre har meldt sig til den tyske Vaabentjeneste. Dette er kun naturligt, og som det skulde komme, lige saa selvfølgelig som at vore danske Folkelægger Syd for Grænsen uden Vaklen har efterkommet den langt tungere Pligt at gøre deres haarde Tur med i den tyske Hærs Rækker. Og naar man saa i øvrigt ser paa Udviklingen i de nationale Lejre i Sønderjylland, da kan man gennem Offentliggørelserne i det tyske Mindretals Organ konstatere, at der nok oprettes et Par tyske Skoler til, men hvad angaar det levende Menneskemateriale til at fylde Klasserne med, er der stort set status quo. Skolebygningerne er kun et Pengespørgsmaal, det er Børnene, der har Betydning, og her har de ydre Forhold ikke kunnet bringe det tyske Børnetal op.

Paa de andre Omraader, hvor det tyske Mindretals folkelige Livsytringer kommer til Udtryk, enten det nu er i økonomiske Ofre til Selvhjælp eller i Delagtighed med Hensyn til at modtage tyske Børn til længere Ophold eller Ydelse af Støtte paa anden Maade sydpaa, ja, da yder det tyske Mindretal nok sin respektable Indsats.

Vi tager alt dette til Efterretning, og idet jeg tør hævde, at det hører til Sjældenhederne, at det fra dansk Side set beklagelige maa noteres, at en som Dansk betragtet er gaaet over i den tyske Lejr under Indvirkning af Tidens Begivenheder, saa kan vi fra vor Side slaa fast, at dansk Samfølelse og Sluttethed i Rækkerne aldrig har været større end nu. Hvis det modsatte havde været Tilfældet, vilde man med Rette fra tysk Side have ringeagtet os. Men det danske Liv leves videre, som det nu under de givne Forhold kan, og jeg vil gerne her benytte Lejligheden til at nævne, at mig bekendt er der ingen Handling forekommet i Grænselandet, som har virket udæskende eller bragt Roen i Fare. Jeg banker under Bordet, som man siger, for en uover-

lagt Indskydelse eller Handling fra enkelt Side kan ikke udelukkes noget Sted. Men jeg tager denne Udvikling som et Udtryk for, at den danske sønderjyske Befolkning gennem Slægters Erfaring er sig sit Ansvar bevidst og urokkelig vil staa sin Prøve, hvad der end kommer. Dette maa det øvrige danske Folk vide.

Naar det tyske Mindretalsorgan eller andre har anket over visse danske Livsytringer eller paastaede Tendenser, f. Eks. i den danske Presse, ja, da tager jeg det som en Overfølsomhed fra tysk Side, specielt i det tyske Organ, som turde være overflødig. Men jeg tror altsaa, at de sidste Aar med deres tragiske Begivenheder og de stærke og tunge Indvirkninger har lært os, at de sønderjyske Landsdeles Ansigt er og vil være det samme, hvordan Fremtiden end arter sig, og jeg mener at have hele den danske sønderjyske Befolkning bag mig, naar jeg siger, at den under alle Forhold vil staa sin Prøve. Men det kræver alle Kræfters Indsats.

Her kunde være meget at sige, men jeg vil i denne Forbindelse fremdrage en Sag, der for saa vidt vedrører det ganske Land. Det er den Drøftelse, der i store Dele af Pressen har været fremme om den danske Præstestands økonomiske Stilling. Man har hævdet, at et stort Antal, navnlig af de unge Præster, var saa haardt spændt for økonomisk, at det gik ud over, ja, ligefrem hindrede dem i at udføre det Menighedsarbejde, som er naturligt og burde forventes. Jeg har mødt det fra mange Sider, og jeg har faaet forelagt nøje opgjorte Regnskaber fra Præster, der klart viser, at der bliver lidet eller intet til videre personlig Udvikling. Efter at der er afgivet, skal vi sige, fra 2 000 til 2 500 Kr. til Husholdning til Familien, saa bliver der meget lidt til den personlige Udvikling, til Tøj, Møbler, Sko, Cykel o. s. v., o. s. v. Til den store Opgave: at være et gæstfrit, aandeligt og folkeligt Midtpunkt i en Kreds, kan der slet intet afses.

Jeg vil ikke dermed sige, at det skal være en given Sag, at Præsten skal være det aandelige Centrum i sit Sogn. Adskillige vil være uegnede dertil. Fra visse Sider har man ligefrem været bange for, at Præsterne skulde indtage den Stilling. Det gav et ortodoks, mørkt, stillestaaende, konservativt Præg eller Udvikling, vilde man hævde. Men Tiderne har ændret sig. Præstestanden har nu Tilgang fra alle politiske Lejre, saa ensidig Paavirkning vil det ikke give.

Men vi har da Forsamlingshusene med